

Nr 11.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nedskrivning av ett S. Holmgren, Vilhelmina, beviljat lån för anordnande av kalktillverkning; given Stockholms slott den 20 december 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 december 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Sedan 1923 års riksdag för beredande av låneunderstöd åt företag för framställning av jordbrukskalk under utgifter för kapitalökning anvisat ett anslag av 50,000 kronor, beviljade Kungl. Maj:t den 22 juli 1927 hemmansägaren Seth A. Holmgren, Vilhelmina, ett låneunderstöd av 25,000 kronor för anordnande av kalktillverkning å Storholmen vid Malgomajsjön i närheten av det till inlandsbanan anslutna bispåret Lövlid—Holmselehamn. Lånet skulle löpa med 5 procent ränta och en amorteringstid av högst 20 år, räknat från den dag första delen lyftes, samt utgå i mån av anläggningens utförande enligt plan, som av fullmäktige i riksgäldskontoret fastställdes. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut sagda dag blev låneunderstödet under åren 1929—1931 i skilda poster av nämnda fullmäktige med anlitande av förberörda

anslag utbetalat till Holmgren mot skuldförbindelse den 25 oktober 1928 och säkerhet av första inteckning å 25,000 kronor jämte förskriven ränta i Holmgren tillhöriga lägenheterna Laxbäcken 1³⁹ och 1⁴⁰, å vilka lägenheter den för ifrågavarande tillverkning avsedda kalkugnen uppförts, samt första förlagsinteckning å samma belopp i all den Holmgren tillhöriga egendom, som kunde bli föremål för sådan inteckning.

Med bifall till därom av Kungl. Maj:t i proposition nr 88 framställt förslag medgav 1933 års riksdag (skr. nr 87), att bispåret Lövlid—Holmselehamn finge vid lämplig tidpunkt upprivas och därvid tillvaratagna effekter försälgas. Sedermera föreskrev Kungl. Maj:t, att ett belopp motsvarande försäljningssumman skulle såsom återbetalning av till bispåret hänförliga låne-medel inlevereras till riksgäldskontoret.

I samband med förenämnda proposition och efter därom av Holmgren gjord framställning — vari närmare utvecklades de svårigheter, som järnvägstrafikens nedläggande å berörda bandel åsamkade honom — beslöt Kungl. Maj:t att i särskild proposition (nr 86) föreslå 1933 års riksdag medgiva, att Holmgrens betalningsskyldighet för omförmälda låneunderstöd måtte så nedsättas, att hans återstående skuld, räknat från och med den 1 december 1932, fastställdes till 12,500 kronor att från och med sistnämnda dag förräntas efter 5 procent om året och amorteras under högst 20 år. Riksdagen (skr. nr 102) fattade beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Med anledning härav har å förberörda lån under budgetåret 1932/1933 i riksgäldskontorets räkenskaper avskrivits ett belopp av 14,914 kronor 51 öre. Holmgren har för därefter återstående kapitalskuld å 12,500 kronor avlämnat en den 16 maj 1933 dagtecknad skuldförbindelse, till säkerhet varför förut omförmälda två inteckningar pantsatts. Enligt sagda förbindelse skulle första kapitalavbetalningen verkställas den 30 november 1933.

I skrivelse den 17 oktober 1935 hava nu *fullmäktige i riksgäldskontoret* hemställt om åtgärder för ytterligare nedskrivning av det Holmgren beviljade lånet. Av innehållet i skrivelsen samt därvid fogade handlingar framgår följande.

Holmgren hade av fullmäktige beviljats begärt anstånd till den 1 mars 1934 med erläggandet av den första kapitalavbetalningen å det nedskrivna lånet. Emellertid hade Holmgren icke kunnat förmås att sistnämnda dag gälda berörda avbetalning utan hade han bemött från riksgäldskontorets sida verkställda krav med den förklaringen att han saknade möjlighet att fullgöra sin ifrågavarande betalningsskyldighet. Detta förhållande hade föranlett fullmäktige att, innan beslut fattades om vidtagande av åtgärder för indrivning av förfallet belopp, hos landshövdingen i Västerbottens län hemställa om föranstaltande av den utredning, som med hänsyn till föreliggande omständigheter kunde finnas påkallad. I anledning härav hade den 9 april 1935 från landshövdingen inkommit en skrivelse i ämnet, åtföljd dels av en framställning från Holmgren, däri denne, med bifogande av förteckning över sina tillgångar och skulder samt under framhållande att hans iråkade svåra ekonomiska situation vore orsakad framför allt genom nedläggandet av bandelen Lövlid—Holmselehamn, hemställt om nedsättning av betalningsskyl-

digheten för ifrågavarande lån till 20 procent av det fordrade beloppet, dels ock av ett utav landsfiskalen i Vilhelmina landsfiskalsdistrikt över berörda framställning och förteckning avgivet yttrande.

Enligt nämnda förteckning skulle Holmgrens tillgångar utgöras av möbler och andra inventarier m. m. till ett värde av 808 kronor, husdjur till värde av 850 kronor, jordbruksfastighet med ett försäljningsvärde av 8,000 kronor, ifrågavarande kalkbruksanläggning, värderad till 2,600 kronor, och en tegelbruksanläggning med ett värde av 1,880 kronor eller sålunda lös och fast egendom med ett sammanlagt värde av 14,138 kronor. Skulderna uppginge tillhopa till 31,394 kronor 31 öre, därav banklån mot säkerhet av inteckning i jordbruksfastigheten till belopp av 14,650 kronor.

Såväl landshövdingen som den i ärendet hörde landsfiskalen hava förordat bifall till Holmgrens framställning om nedsättning av betalningsskyldigheten. Landsfiskalen, som ej funnit något att erinra mot Holmgrens uppteckning av sina tillgångar och skulder, har uppgivit såsom sin åsikt, att en tvångsförsäljning av tillgångarna ej skulle inbringa mer än 13,670 kronor 60 öre. I skrivelsen från landshövdingen har uttalats, att staten ej syntes hava något att vinna på en indrivningsåtgärd, som ledde till konkurs, men att ett bifall till Holmgrens framställning skulle medföra den fördelen, att Holmgren bleve i stånd att behålla sitt jordbruk och familjen undginge att bli husvill.

Under hänvisning till vad sålunda förekommit hava fullmäktige vidare anfört:

Av utredningen syntes framgå att en tvångsförsäljning av Holmgrens tillgångar icke torde inbringa mer än omkring 13,700 kronor, därav för kalkbruksanläggningen 2,600 kronor. Å andra sidan uppginge Holmgrens skulder enligt förenämnda förteckning, fransett skulden för statslånet, till 17,550 kronor, huvudsakligen representerande fordringar med förmånsrätt i annan egendom än kalkbruksanläggningen. Därest ett konkursförfarande inleddes mot Holmgren, syntes det därför sannolikt, att statsverket för sin fordran icke kunde påräkna utdelning i konkursen med mer än omkring 2,500 kronor. På grund härav och i betraktande av föreliggande särskilda omständigheter syntes det fullmäktige skäligt, att Holmgrens skuld till riksgäldskontoret för ifrågavarande lån, som den 31 december 1935 komme att uppgå till, inklusive ränta, 14,543 kronor 76 öre, nedsattes till ett belopp av 3,000 kronor, under villkor dock att sistnämnda belopp före utgången av år 1936 på en gång inbetalades till riksgäldskontoret. I samband med inbetalningen borde överskjutande beloppet av Holmgrens skuld för berörda lån avskrivas i riksgäldskontorets räkenskaper. Täckning av den vid avskrivningen uppkomna förlusten av lånemedelskapital borde framdeles beredas riksgäldskontoret genom anslag av skattemedel.

Med hänsyn till Holmgrens dåliga ekonomiska ställning torde utsikterna för statsverket att genom vidtagande av exekutiva åtgärder mot honom utfå något större belopp vara ringa. Dessutom skulle dylika åtgärder med all sannolikhet medföra, att Holmgren sattes ur stånd att vidare bedriva sitt jordbruk och sålunda betoges sina försörjningsmöjligheter. Förutsättningarna för Holmgren att inom överskådlig framtid kunna i någon betydande grad förbättra sin ekonomi synas också — bland annat genom den inverkan

*Departements-
chefen.*

nedläggandet av trafiken å järnvägsspåret Lövlid—Holmselehamn haft å kalkbruksföretaget — vara mycket små. På nu anförda skäl anser jag mig böra biträda riksgäldsfullmäktiges förslag att Holmgrens skuld till statsverket på grund av ifrågavarande lån nedskrives till belopp, motsvarande det, som Holmgren ansett sig hava möjligheter att betala, eller i runt tal 3,000 kronor. Såsom en förutsättning för nedskrivningen torde böra gälla, att berörda belopp före utgången av år 1936 inbetalas till riksgäldskontoret. I överensstämmelse med vad som skedde vid den tidigare nedsättningen av förrevarande lån torde täckning för nu ifrågasatta nedskrivningsbelopp efter därom av fullmäktige gjord framställning i sinom tid böra beredas från fonden för statsskuldens amortering.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Seth A. Holmgrens betalningsskyldighet för ifrågavarande låneunderstöd jämte därå belöpande ränta må nedsätas till ett belopp av 3,000 kronor under villkor likväl att beloppet före utgången av 1936 inbetalas till statsverket.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Ros.